

Framtidens tandläkare

Rapport 2022

Om Sveriges Tandläkarförbund

Sveriges Tandläkarförbund är den odontologiska professionens organisation. Vår uppgift är att ta tillvara tandläkarnas intressen i just de frågor som rör tandläkaryrket. Vi är Sveriges bredaste nätverk för tandläkare med ca 7 000 enskilda medlemmar.

Projektledare: Jeanette Reinbrand
Formgivning: Marie-Louise Ågren
Sveriges Tandläkarförbund 2023:2

Innehåll

Inledning	4
Undersökningens urval och genomförande	4
Resultatredovisning	6
Grundutbildning	6
G.1. Grundutbildningens färdighetsträning	6
G.2. Grundutbildningens kliniska innehåll	7
G.3. Tillgång till lärare, lokaler och material	8
G.4. Om utbildningen har varit till hjälp i arbetet som tandläkare	9
G.5. Goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare	10
G.6. Grundutbildningen motsvarade förväntningarna	11
Sammanfattande kommentar om tandläkarnas grundutbildning	11
Forskning, specialiseringstjänstgöring och fortbildning	12
FS.1. Forskarutbildning	12
FS.2. Specialiseringstjänstgöring	13
FS.3. Fortbildning	14
Sammanfattande kommentar forskning, specialisttjänstgöring och fortbildning	14
Arbetslivet	15
A.1. Varför valde du att bli tandläkare?	15
A.2. Hur lång tid efter att du fått din legitimation fick du arbete som tandläkare?	16
A.3. Typ av arbetsgivare vid första anställningen som tandläkare	16
A.4. Typ av arbetsgivare hösten 2022	16
A.5. Önskad typ av arbetsgivare	17
A.6. Var hade du ditt första arbete som tandläkare?	18
A.7. Var vill du helst arbeta som tandläkare?	18
A.8. Hade du regelbunden och tillräcklig tillgång till handledning under din första tid som tandläkare?	19
A.9. Uppskattningsvis, hur många timmar har du arbetat per vecka under den senaste månaden?	19
A.10. Positiva faktorer i arbetet som tandläkare	20
A.11. Vill du arbeta som chef?	21
A.12. Tror du att du arbetar som tandläkare om tjugo år?	21
Sammanfattande kommentar arbetslivet	22
Sammanfattande kommentarer	23
Bilaga: Enkätfrågor	25

Inledning

Den svenska tandhälsan har blivit allt bättre de senaste decennierna. En stor del av förklaringen ligger sannolikt i att den svenska tandläkarutbildningen genom åren hållit en hög kvalitet. Att kvaliteten ska vara fortsatt hög är en av Sveriges Tandläkarförbunds viktigaste frågor.

I Sverige omfattar utbildningen till tandläkare tio terminers heltidsstudier (300 högskolepoäng) och ges i Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö. Varje år examineras och legitimeras drygt 250 tandläkare från svenska lärosäten. Totalt erhåller drygt 400 tandläkare svensk tandläkarlegitimation. Det innebär att ca 150 av de nylegitimerade tandläkarna har genomgått sin grundutbildning på ett utländskt lärosäte. Från att tidigare ha varit ett manligt dominerat yrke har antalet kvinnor i yrket successivt ökat och i dag är drygt 60 % av de nylegitimerade tandläkarna kvinnor.

Under hösten 2022 genomförde Sveriges Tandläkarförbund en enkätundersökning riktad till tandläkare som legitimerats under åren 2019–2021. Syftet med undersökningen var att ta reda på hur de nylegitimerade ser på sitt yrkesval, sin arbetssituation och sin grundutbildning. Undersökningen innehöll även frågor om de nylegitimerade tandläkarnas fortbildning, forskarutbildning och specialiseringstjänstgöring.

Undersökningen har genomförts vart tredje år sedan 2001. Inför 2019 års undersökning gjordes en större översyn av frågorna. I föreliggande undersökning valde vi att inte göra för stora förändringar i frågorna för att bättre kunna jämföra med 2019 års resultat.

De nyutbildade tandläkarnas åsikter är en viktig källa till information om tandläkarutbildningens kvalitet. Resultatet av undersökningen används som underlag i förbundets utbildningspolitiska arbete gällande såväl grundutbildning som forskning. Resultaten ger också viktiga inspel i förbundets arbete med tandläkarnas specialiseringstjänstgöring och fortbildning, som är viktiga delar i att säkra kvaliteten i svensk tandvård. Resultatet bidrar också till förbundets strävan om att det ska finnas tillgång till tandläkare över hela landet.

Vår förhoppning är att även de odontologiska fakulteterna och institutionerna ska ha nytta av undersökningens resultat i sitt kontinuerliga arbete med att utveckla och förbättra kvaliteten på grundutbildningen.

Undersökningens urval och genomförande

Enkätundersökningen riktade sig till individer som erhållit svensk tandläkarlegitimation under åren 2019–2021, totalt 1272 individer. Uppgift om nylegitimerade tandläkare hämtades från Socialstyrelsens register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP).

De nylegitimerade tandläkarna matchades mot Sveriges Tandläkarförbunds medlemsregister. En webbenkät skickades via e-post till de som var medlemmar i Tandläkarförbundet. Till de som inte var medlemmar gjordes ett postalt utskick med en QR-kod och URL-adress till webbenkäten. Adressuppgifter hämtades från Statens personadressregister (SPAR). På grund av ofullständig adress eller annat fel gick 110 personer inte att nå. Ett utskick gjordes därför till 1162 personer.

De individer som fick webbenkäten fick totalt två påminnelser. Vi informerade också om enkäten i Tandläkarförbundets medlemsbrev per e-post i september. Ingen påminnelse skickades till de individer som fick det postala utskicket. Enkäten var öppen under perioden 16 september till 14 oktober 2022.

Totalt inkom svar från 241 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på 21 %. Tidigare år har svarsfrekvensen varit högre. När enkäten skickades ut förra gången, år 2019, var svarsfrekvensen 30 %. År 2019 skickades dock sms-påminnelser till hela gruppen nylegitimerade tandläkare, vilket hade påverkan på svarsbenägenheten. Denna gång gjordes inget sms-utskick.

I tabellerna nedan redovisas data om könsfördelning, legitimationsår, utbildningsland och lärosäte bland de svarande samt i populationen som helhet – dvs bland samtliga nylegitimerade tandläkare.

I gruppen svarande finns det en viss överrepresentation av tandläkare med legitimationsår 2019 och tandläkare som genomförde sin grundutbildning på ett svenskt lärosäte. Bland de som har sin utbildning från ett svenskt lärosäte finns en överrepresentation av de som har utbildat sig i Göteborg och en underrepresentation av de som har utbildat sig i Stockholm. Bland de svarande finns också en överrepresentation av de som är medlemmar i Sveriges Tandläkarförbund. Gällande könsfördelningen bland de svarande överensstämmer den väl med fördelningen kvinnor och män i populationen som helhet.

Resultaten från undersökningen kan inte rakt av överföras på den totala gruppen nylegitimerade tandläkare, utan får i första hand stå för de individer som har besvarat enkäten. För att kunna säga något om hela gruppen nylegitimerade tandläkare behöver ytterligare statistisk analys göras.

Könsfördelning

	De svarande	Samtliga nylegitimerade
Man	38%	39%
Kvinna	62%	61%

Utbildningsland

	De svarande	Samtliga nylegitimerade
Sverige	77%	64%
Utländskt lärosäte	23%	36%

Legitimationsår

	De svarande	Samtliga nylegitimerade
2019	38%	34%
2020	34%	34%
2021	28%	31%

Lärosäte (Sverige som utbildningsland)

	De svarande	Samtliga nylegitimerade
Göteborg	39%	30%
Stockholm	23%	28%
Malmö	21%	21%
Umeå	18%	21%

Organisationstillhörighet

	De svarande	Samtliga nylegitimerade
Medlem	76%	51%
Icke medlem	24%	49%

Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas ett urval av de frågor som tagits upp i undersökningen och där resultatet är särskilt intressant eller anmärkningsvärt. Redovisningen har delats in utifrån områdena grundutbildning, forskning, specialiseringstjänstgöring och fortbildning samt arbetsliv.

Svaren från de respondenter som har angivit att de har studerat vid ett utländskt lärosäte har inte tagits med i resultatredovisningen i avsnittet om grundutbildningen. Deras svar är dock inkluderade i den övriga resultatredovisningen.

Svarsfrekvensen för undersökningen ligger på 21 % (se avsnittet om urval och genomförande ovan). Som tidigare nämnts kan resultaten inte rakt av överföras på den totala gruppen nylegitimerade tandläkare, utan får i första hand stå för de individer som har besvarat enkäten. Det är därför viktigt att inte dra alltför långtgående slutsatser utifrån resultaten. I redovisningen jämför vi även med resultaten från 2019 års undersökning. Resultaten från 2019 gäller också i första hand för de individer som då besvarade enkäten, och kan inte överföras på hela gruppen nylegitimerade.

Grundutbildning

G.1. Grundutbildningens färdighetsträning

Diagnostik, profylax, sjukdomsbehandling, reparativa samt rehabiliterande åtgärder och ledarskap tillhör tandläkarutbildningens centrala ämnesområden. I enkäten fick respondenterna ange i vilken grad de tycker att grundutbildningen innehöll tillräckligt med färdighetsträning inom dessa områden.

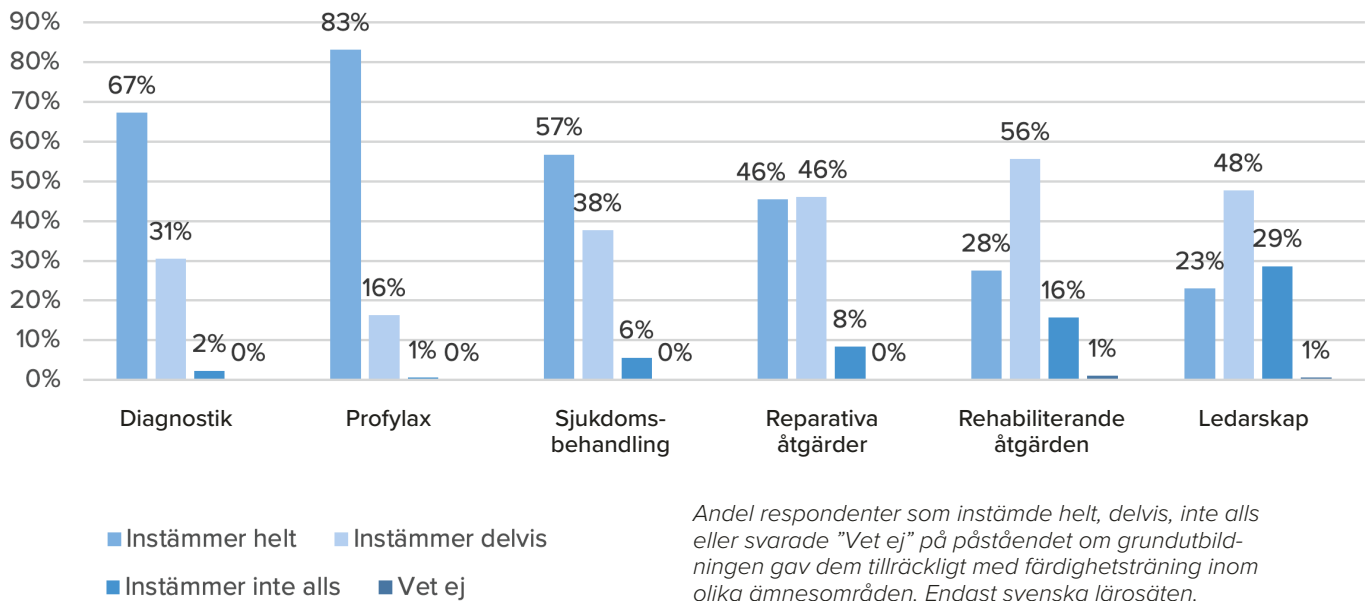
Av respondenterna tyckte de flesta att färdighetsträningen inom profylax, diagnostik och sjukdomsbehandling var tillräcklig. Mer än 94 % ansåg här att färdighetsträningen var tillräcklig eller delvis tillräcklig. Minst andel ansåg att färdighetsträningen i ledarskap var tillräcklig. Nästan en tredjedel svarade att träningen inte alls var tillräcklig inom detta område.

Resultatet är i stort detsamma som i 2019 års undersökning. Färdighetsträningen inom profylax, diagnostik och sjukdomsbehandling var även då de områden som störst andel tyckte var tillräcklig eller delvis tillräcklig, medan ledarskap var det område som minst andel tyckte var tillräcklig. Även i 2016 års undersökning var färdighetsträningen i ledarskap det område som de nylegitimerade var minst nöjda med jämfört med andra områden.

¹ Se Framtidens tandläkare 2019, Sveriges Tandläkarförbund, tandlakarforbundet.se/app/uploads/2020/05/framtidens-tandlakare-2019-2.pdf.

² Framtidens tandläkare 2016, Sveriges Tandläkarförbund, tandlakarforbundet.se/app/uploads/2017/01/framtidens-tandlakare-2016.pdf.

Grundutbildningens färdighetsträning

Andel respondenter som instämde helt, delvis, inte alls eller svarade "Vet ej" på påståendet om grundutbildningen gav dem tillräckligt med färdighetsträning inom olika ämnesområden. Endast svenska lärosäten. Antal svarande: 177 och 178.

Jämförelse 2022/2019

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Diagnostik 2022	67%	31%	2%	0%
Diagnostik 2019	68%	30%	2%	0%
Profylax 2022	83%	16%	1%	0%
Profylax 2019	74%	24%	2%	0%
Sjukdomsbehandling 2022	57%	38%	6%	0%
Sjukdomsbehandling 2019	60%	36%	3%	1%
Reparativa åtgärder 2022	46%	46%	8%	0%
Reparativa åtgärder 2019	47%	46%	7%	1%
Rehabiliterande åtgärder 2022	28%	56%	16%	1%
Rehabiliterande åtgärder 2019	31%	55%	13%	1%
Ledarskap 2022	23%	48%	29%	1%
Ledarskap 2019	25%	46%	26%	3%

G.2. Grundutbildningens kliniska innehåll

De nylegitimerade fick ange i vilken utsträckning de tycker att grundutbildningen har gett tillräckligt med kunskap inom kliniska områden såsom endodonti, oralkirurgi, pedodonti, kariologi och parodontologi. Av de svarande angav 39 % att de instämmer helt med att grundutbildningen har gett tillräcklig klinisk kunskap, 50 % instämmer delvis och 11 % instämmer inte alls.

Jämfört med 2019 års undersökning är det färre som tycker att de fått tillräcklig kunskap inom kliniska områden. År 2019 instämde 50 % helt med att de fått tillräcklig kunskap, medan endast 4 % svarade att de inte alls instämde. Utan en fördjupad analys är det svårt att uttala sig om orsaker till skillnaden.

Kunskap inom kliniska områden

Instämmer helt

Instämmer delvis

Instämmer inte alls

Vet ej

Jämförelse 2022/2019

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Andel 2022	39%	50%	11%	0%
Andel 2019	50%	44%	4%	1%

Andel respondenter som instämde helt, delvis, inte alls eller svarade "Vet ej" på påståendet om grundutbildningen gav dem tillräckligt med kunskap inom det kliniska området. Endast svenska lärosäten. Antal svarande 2022: 177.

G.3. Tillgång till lärare, lokaler och material

I enkäten frågade vi de nylegitimerade tandläkarna om de tyckte att de hade tillräcklig tillgång till lärarresurser, ändamålsenliga lokaler och ändamålsenligt material i utbildningen.

I de teoretiska delarna är respondenterna nöjda med tillgången till lärarresurser, endast 4 % har angivit att de inte alls tycker att lärarresurserna var tillräckliga. När det gäller lärarresurser i de kliniska delarna är respondenterna inte lika nöjda. Inom detta område har 17 % angivit att de inte alls anser att lärarresurserna var tillräckliga. De flesta svarande anser att de hade tillräcklig tillgång till ändamålsenliga lokaler och material. Endast 3 % svarade att tillgången inte alls var tillräcklig.

På grund av covid-19-pandemin som inträffade 2020 bedrevs en del av undervisningen på distans för de tandläkare som legitimerats åren 2020 och 2021. Det skulle kunna förväntas att detta haft effekt på den upplevda tillgången till lärare, material och lokaler. Vi ser dock ingen sådan indikation i våra siffror, utan resultaten är i stort desamma som i 2019 års undersökning.

Tillgång till lärare, lokaler, material

Andel respondenter som instämde helt, delvis, inte alls eller svarade "Vet ej" på påståendet om det i utbildningen fanns tillräcklig tillgång till lärarresurser i de kliniska och teoretiska delarna samt ändamålsenliga lokaler och material. Endast svenska lärosäten. Antal svarande: 175.

Jämförelse 2022/2019

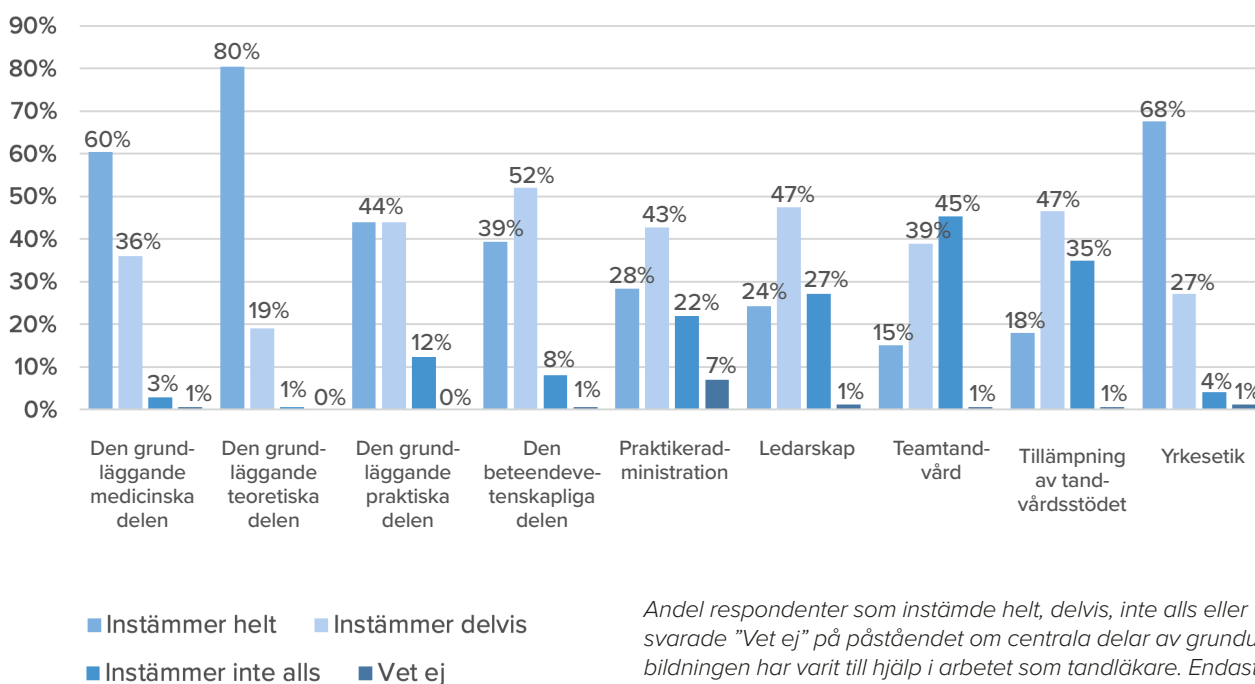
	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Lärrresurser i de kliniska delarna 2022	35%	47%	17%	0%
Lärrresurser i de kliniska delarna 2019	30%	45%	25%	0%
Lärrresurser i de teoretiska delarna 2022	65%	31%	4%	0%
Lärrresurser i de teoretiska delarna 2019	66%	28%	5%	1%
Ändamålsenliga lokaler 2022	71%	26%	3%	0%
Ändamålsenliga lokaler 2019	59%	36%	4%	1%
Ändamålsenligt material 2022	69%	28%	3%	0%
Ändamålsenligt material 2019	70%	26%	3%	0%

G.4. Om utbildningen har varit till hjälp i arbetet som tandläkare

Respondenterna fick ange ifall de tycker att olika delar av grundutbildningen har varit till hjälp i arbetet som tandläkare. Det som respondenterna tycker har varit till störst hjälp är den grundläggande teoretiska delen inom odontologi; 99 % har angivit att de helt eller delvis instämmer med att denna del har varit till hjälp i arbetet. Även den grundläggande medicinska delen och yrkesetik skattas mycket högt. Det respondenterna tycker har varit till minst hjälp är delarna teamtandvård, tillämpning av tandvårdsstödet, praktikeradministration och ledarskap. Av dessa områden är man minst nöjd med teamtandvård. Här har 45 % angivit att man inte alls instämmer med att området har varit till hjälp i arbetet som tandläkare.

I 2019 års undersökning var resultatet i stort detsamma. Även då ansåg respondenterna att utbildningens grundläggande teoretiska del varit till störst hjälp. Teamtandvård, tillämpning av tandvårdsstödet, praktikeradministration och ledarskap ansåg man hade varit till minst hjälp.

Till hjälp i arbetet

Andel respondenter som instämde helt, delvis, inte alls eller svarade "Vet ej" på påståendet om centrala delar av grundutbildningen har varit till hjälp i arbetet som tandläkare. Endast svenska lärosäten. Antal svarande: 171, 172 och 173.

Till hjälp i arbetet

Jämförelse 2022/2019				
	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Den grundläggande medicinska delen 2022	60%	36%	3%	1%
Den grundläggande medicinska delen 2019	57%	41%	2%	1%
Den grundläggande teoretiska delen 2022	80%	19%	1%	0%
Den grundläggande teoretiska delen 2019	83%	16%	0%	0%
Den grundläggande praktiska delen 2022	44%	44%	12%	0%
Den grundläggande praktiska delen 2019	56%	33%	10%	1%
Den beteendevetenskapliga delen 2022	39%	52%	8%	1%
Den beteendevetenskapliga delen 2019	38%	46%	12%	3%
Praktikeradministration 2022	28%	43%	22%	7%
Praktikeradministration 2019	17%	42%	29%	12%
Ledarskap 2022	24%	47%	27%	1%
Ledarskap 2019	25%	46%	25%	4%
Teamtandvård 2022	15%	39%	45%	1%
Teamtandvård 2019	13%	40%	41%	6%
Tillämpning av tandvårdsstödet 2022	18%	47%	35%	1%
Tillämpning av tandvårdsstödet 2019	17%	47%	33%	2%
Yrkesetik 2022	68%	27%	4%	1%
Yrkesetik 2019	57%	36%	4%	2%

G.5. Goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare

I undersökningen ombads de nylegitimerade tandläkarna ange i vilken mån de instämde med påståendet att grundutbildningen sammantaget gett goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare. Av respondenterna instämde 43 % helt med detta påstående, 51 % instämde delvis och 6 % instämde inte alls. Jämfört med 2019 är detta en liten förbättring av siffrorna.³

Sammanlagt goda förutsättningar att arbeta som tandläkare

Instämmer helt

Instämmer delvis

Instämmer inte alls

Vet ej

Jämförelse 2022/2019

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Andel 2022	43%	51%	6%	0%
Andel 2019*	37%	50%	12%	1%

*2019 var påståendet "Grundutbildningen gjorde mig väl förberedd att arbeta självständigt som tandläkare"

Andel respondenter som instämde helt, delvis, inte alls eller svarade "Vet ej" på frågan om grundutbildningen gett goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare. Endast svenska lärosäten. Antal svarande 2022: 173.

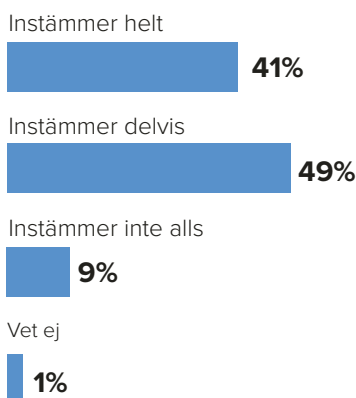
³ År 2019 hade frågan en delvis annan utformning, vilket försvårar en jämförelse. Respondenterna ombads då att tycka till om påståendet "Grundutbildningen gjorde mig väl förberedd att arbeta självständigt som tandläkare".

G.6. Grundutbildningen motsvarade förväntningarna

I enkäten fick respondenterna ange ifall de tyckte att grundutbildningen motsvarade deras förväntningar. Totalt ansåg 41 % av respondenterna att grundutbildningen motsvarade deras förväntningar, 49 % ansåg att utbildningen delvis motsvarade förväntningarna och 9 % ansåg att utbildningen inte alls motsvarade förväntningarna.

Jämfört med 2019 års undersökning är det nu en något mindre andel som tycker att utbildningen motsvarade förväntningarna. Utan fler mätpunkter och en fördjupad statistisk analys är det svårt att dra några vidare slutsatser om skillnaden.

Motsvarade mina förväntningar

Jämförelse 2022/2019

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Andel 2022	41%	49%	9%	1%
Andel 2019	51%	43%	4%	2%

Andel respondenter som instämde helt, delvis, inte alls eller svarade "Vet ej" på frågan om grundutbildningen motsvarade förväntningarna. Endast svenska lärosäten.
Antal svarande 2022: 170

Sammanfattande kommentar om tandläkarnas grundutbildning

På det stora hela tycks respondenterna vara nöjda med grundutbildningen. Sammantaget ansåg 90 % att utbildningen helt eller delvis motsvarade förväntningarna och 94 % instämde med att utbildningen helt eller delvis gett goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare. Totalt 9 % ansåg att utbildningen inte alls motsvarade förväntningarna och 6 % att utbildningen inte alls gett goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare. När det gäller frågan om förväntningar har en viss försämring skett jämfört med 2019, medan en knapp förbättring har skett av siffrorna gällande att arbeta självständigt som tandläkare. Utan fler mätpunkter och en fördjupad statistisk analys är det emellertid svårt att dra några slutsatser om skillnaderna.

Vidare var respondenterna som mest positiva till färdighetsträningen inom profylax, diagnostik och sjukdomsbehandling. Respondenterna var även mycket positiva till utbildningens grundläggande teoretiska del, den grundläggande medicinska delen och yrkesetik. Dessa områden tyckte respondenterna i stor utsträckning varit till hjälp i arbetet. Detta är i stort sett samma resultat som i 2019 års undersökning.

De områden som respondenterna skattade lägre var teamtandvård, tillämpning av tandvårdsstödet, praktikeradministration och ledarskap – även detta är i linje med 2019 års undersökning. Utifrån våra siffror tycks det alltså som att det finns potential till utveckling av grundutbildningen inom dessa områden.

När det gäller tillgång till material, lokaler och lärare under utbildningen är respondenterna generellt sett nöjda. Endast 3 % svarade att tillgången inte alls var tillräcklig gällande ändamålsenliga lokaler och material. Avseende tillgång till lärare var det bara 4 % som ansåg att lärarresurserna inom de teoretiska delarna inte alls var tillräcklig. Respondenterna är inte lika nöjda med tillgången på lärare inom de kliniska delarna, här tyckte 17 % att lärarresurserna inte alls var tillräckliga. Resultatet är i stora drag detsamma som i 2019 års undersökning.

En stor skillnad mellan nylegitimerade tandläkare åren 2019-2021 och tidigare års nylegitimerade är att undervisningen på svenska lärosäten till del bedrevs på distans under 2020 och 2021. Detta som en konsekvens av covid-19-pandemin. I enkätresultaten ser vi dock inga tydliga indikationer på att distansundervisningen skulle ha haft en påverkan på respondenternas skattning av utbildningen. I vissa avseenden har respondenterna skattat utbildningen högre år 2022 än 2019, medan de i andra avseenden har gett utbildningen en lägre skattning. Utan en fördjupad statistisk analys är det dock svårt att dra några vidare slutsatser gällande en eventuell pandemieffekt. Enkätundersökningen innehöll inte heller någon särskild fråga om förändrade undervisningsformer på grund av covid-19.

Forskning, specialiseringstjänstgöring och fortbildning

FS.1. Forskarutbildning

Enkäten till de nylegitimerade tandläkarna innehöll även frågor om forskarutbildning.

Av respondenterna angav 11 % att de genomgår eller har genomgått en forskarutbildning inom odontologi.⁴ År 2019 uppgav 10 % att de genomgår eller har genomgått en forskarutbildning.

De som ännu inte påbörjat en forskarutbildning fick frågan ifall de planerar att göra det. Totalt svarade 19 % att de planerar påbörja en forskarutbildning, 51 % svarade nekande och 30 % svarade att de inte vet. År 2019 svarade 13 % att de planerar påbörja en forskarutbildning. Likt 2019 är det en högre andel män som planerar att börja forska jämfört med gruppen kvinnor.

Planerar att påbörja en forskarutbildning Jämförelse 2022/2019

	Ja	Nej	Vet ej
Alla 2022	19%	51%	30%
Alla 2019	13%	56%	30%
Män 2022	25%	42%	33%
Män 2019	15%	56%	29%
Kvinnor 2022	16%	56%	28%
Kvinnor 2019	12%	56%	32%

Andel kvinnor och män som planerar att påbörja en forskarutbildning.

⁴ Totalt svarade 217 respondenter på frågan om de genomgår eller har genomgått en forskarutbildning inom odontologi.

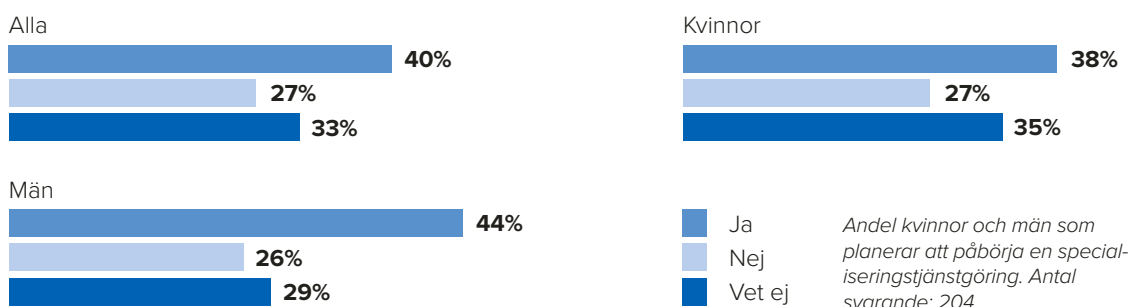
FS.2. Specialiseringstjänstgöring

Enkäten innehöll också frågor om tandläkarnas specialiseringstjänstgöring. En specialiseringstjänstgöring kan påbörjas efter tidigast två år som yrkesverksam allmäntandläkare. Som väntat är det därför bara ett fåtal av de nylegitimerade tandläkarna i vår undersökning (3 %) som har påbörjat en specialiseringstjänstgöring.

Av de som inte påbörjat en specialiseringstjänstgöring uppgav 40 % att de planerar att göra det, 27 % att de inte har sådana planer och 33 % att de inte vet. Det är en större andel män än kvinnor som har svarat att de har planer på en specialiseringstjänstgöring.

Även i 2019 års undersökning var det en högre andel män än kvinnor som angav att de hade planer på att påbörja en specialiseringstjänstgöring. Totalt var det då 31 % som angav att de antingen påbörjat eller planerar att påbörja en specialiseringstjänstgöring.⁵

Planerar påbörja en specialiseringstjänstgöring

Enkäten innehöll även en fråga om vilken specialitet som mest intresserade de nylegitimerade tandläkarna. Respondenterna uppgav intresse för samtliga specialiteter. Mest intresse visades för käkkirurgi, ortodonti och oral protetik. Minst intresse visade respondenterna för odontologisk radiologi.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter för tandläkarnas specialiseringstjänstgöring (SOSFS 1993:4) ska tandläkare som vill uppnå specialistkompetens ha arbetat minst två år som allmäntandläkare innan en specialiseringstjänstgöring kan påbörjas.

Till de nylegitimerade tandläkare som uppgett att de planerar påbörja en specialiseringstjänstgöring ställde vi frågan när de önskar göra så. En grupp svarade att de inte vet, totalt 11 %. Enligt våra beräkningar anser cirka två tredjedelar att de vill specialisera sig fem år efter legitimation eller senare och resterande 2-4 år efter legitimation. Det kan i sammanhanget tydliggöras att de respondenter som har påbörjat en specialiseringstjänstgöring har gjort så runt två år efter legitimation.

⁵ I 2019 års undersökning hade frågorna om specialiseringstjänstgöring en annan utformning. Vi frågade då om respondenterna antingen hade påbörjat eller planerar påbörja en specialiseringstjänstgöring.

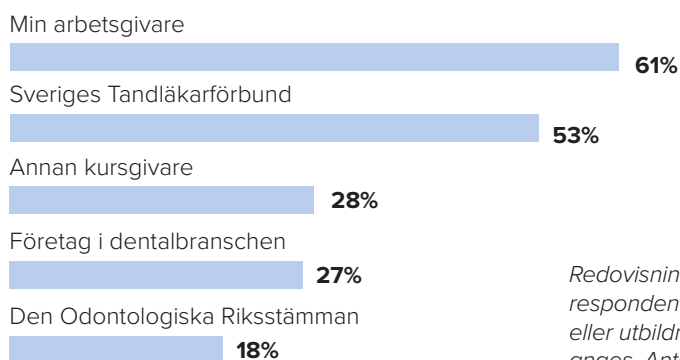
FS.3. Fortbildning

I enkäten till de nylegitimerade tandläkarna ställdes ett antal frågor rörande fortbildning efter avslutad grundutbildning. En vanlig uppfattning är att man inte "får" vidareutbilda sig så kort tid in på grundutbildningen. Vi frågade därför respondenterna ifall de efter avslutad grundutbildning har genomgått eller genomgår kurs eller utbildning. Enkätresultatet indikerar att det är relativt vanligt att de nylegitimerade deltar i fortbildning.

Av respondenterna har 67 % angivit att de efter avslutad grundutbildning har genomgått eller genomgår kurs eller annan utbildning, vilket är lägre än 2019 års undersökning då motsvarande siffra var 75 %. En möjlig förklaring till nedgången är att man inte haft samma möjlighet till fortbildning under covid-19-pandemin.

Av de tandläkare som fortbildat sig har 53 % svarat att de har gått kurs hos Sveriges Tandläkarförbund. Den vanligaste kursarrangören bland de som besvarade enkäten var den egna arbetsgivaren. Andelen som uppgav att de gått kurs hos den egna arbetsgivaren var 61 %.

Kursarrangör

Redovisning av vilken kursarrangör som respondenterna har gått eller genomgår kurs eller utbildning hos. Fler än ett svar kunde anges. Antal svarande: 146.

Sammanfattande kommentar forskning, specialisttjänstgöring och fortbildning

När det gäller specialistutbildning och forskarutbildning finns det potential till att locka fler nylegitimerade tandläkare att välja dessa karriärvägar. Av de som ännu inte påbörjat dessa typer av vidareutbildning svarade 19 % att de planerar att börja forska och 40 % att de planerar att påbörja en specialiseringstjänstgöring. Relativt stora grupper säger sig också inte veta om de vill välja dessa karriärvägar eller inte; 30 % har svarat att de inte vet om de vill forska och 33 % att de inte vet om de vill utbilda sig till specialist. Detta är i linje med resultaten från 2019 års undersökning.

Totalt har 11 % av respondenterna uppgett att de redan genomgår eller har genomgått en forskarutbildning och 3 % har påbörjat en specialistutbildning.

Det är också intressant att notera att en stor del av de nylegitimerade tycks gå kurs. Av respondenterna har 67 % angivit att de efter avslutad grundutbildning har genomgått eller genomgår kurs eller annan utbildning. Det är lägre än 2019 års undersökning då motsvarande siffra var 75 %. En möjlig förklaring till nedgången är att man inte haft samma möjlighet till fortbildning under covid-19-pandemin. Av de som har gått kurs har drygt 50 % av respondenterna gjort det hos Sveriges Tandläkarförbund.

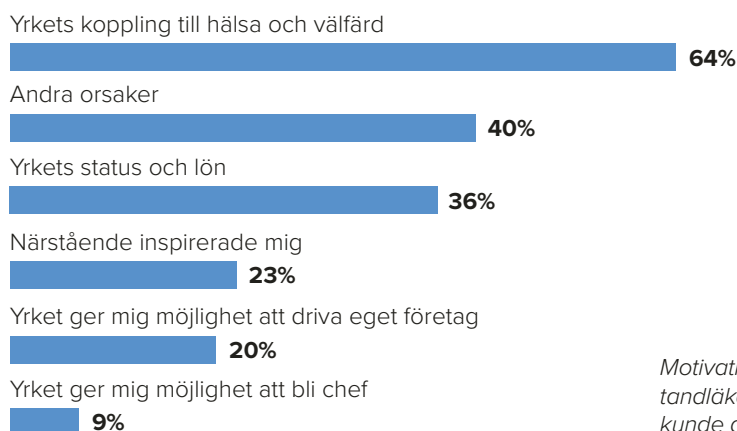
Arbetslivet

I enkäten ställdes ett antal frågor om de nylegitimerade tandläkarnas arbetsliv. Frågorna täcker en rad olika ämnen, till exempel anledningar till yrkesvalet, tiden det tog att få det första jobbet i yrket och om man tror sig arbeta som tandläkare om 20 år.

A.1. Varför valde du att bli tandläkare?

Respondenterna fick frågan varför de valde att bli tandläkare. Tandläkaryrkets koppling till hälsa och välfärd är den vanligaste orsaken till att de nylegitimerade valde att bli tandläkare. Även yrkets status och lön samt att en närstående inspirerade till yrkesvalet är vanliga orsaker. Samma rangordning av svaren kunde ses i 2019 års undersökning.

Varför valde du att bli tandläkare?

Motivationsfaktorer till yrkesvalet att bli tandläkare. Fler än ett svarsalternativ kunde anges. Antal svarande: 218.

Jämförelse 2022/2019

	2022	2019
Yrkets koppling till hälsa och välfärd	64%	53%
Andra orsaker	40%	40%
Yrkets status och lön	36%	29%
Närstående inspirerade mig	23%	24%
Yrket ger mig möjlighet att driva eget företag	20%	18%
Yrket ger mig möjlighet att bli chef	9%	8%

A.2. Hur lång tid efter att du fått din legitimation fick du arbete som tandläkare?

Vi bad de nylegitimerade ange hur lång tid det tog att få arbete som tandläkare. Av respondenterna har 79 % angivit att de fick arbete inom mindre än en månad från legitimationstillfället. Inom loppet av två månader hade drygt 90 % fått arbete och inom loppet av fem månader hade så gott som alla fått arbete. Tabellen nedan visar även resultaten från 2019 års undersökning. Resultaten är snarlika vid de två mätillfällena. Av resultaten att döma är det mycket lätt för nylegitimerade tandläkare att få jobb.

Hur lång tid tog det efter att du fått din legitimation innan du fick ett arbete som tandläkare?

	Andel 2022 ⁶	Andel 2019
Direkt eller inom mindre än 1 månad	79%	82%
Inom 1-2 månader	14%	10%
Inom 3-5 månader	3%	7%
Inom 6 månader	3%	1%
Jag har inte sökt jobb som tandläkare	0%	1%
Jag har ännu inte fått jobb som tandläkare	0%	0%

A.3. Typ av arbetsgivare vid första anställningen som tandläkare

Vi bad respondenterna ange hos vilken typ av arbetsgivare de hade sin första anställning som tandläkare. Liksom i 2019 års undersökning anställs den absolut största delen av de nylegitimerade inom Folk tandvården. I 2022 års undersökning uppgav 86 % att deras första anställning var inom Folk tandvården, medan 13 % uppgav att den första anställningen var hos en privat vårdgivare.

Beskriv var du hade din första anställning/ditt första arbete som tandläkare

	Andel 2022 ⁷	Andel 2019
Anställd inom Folk tandvården	86%	87%
Anställd hos privat vårdgivare	13%	9%
Jag drev min egen verksamhet	0%	2%
Anställd inom högskola (forskning & undervisning)	0%	1%
Annat	1%	2%

A.4. Typ av arbetsgivare hösten 2022

För att få en bild av var de nylegitimerade tandläkarna arbetar ett par år efter legitimationstillfället ställde vi en fråga om huvudsaklig sysselsättning vid tidpunkten för enkäten, dvs september/oktober 2022. Totalt angav 72 % att de var anställda inom Folk tandvården, 23 % angav att de var anställda hos en privat vårdgivare och 3 % att de var egenföretagare. Jämfört med var man hade sitt första arbete har alltså andelen anställda inom Folk tandvården minskat, medan andelen anställda hos en privat vårdgivare har ökat. Andelen som är egenföretagare har också ökat. Resultatet är i stort detsamma som i 2019 års undersökning.

⁶ Antal svarande: 214

⁷ Antal svarande: 213

Beskriv var du för närvarande har din huvudsakliga anställning

	Andel 2022 ⁸	Andel 2019
Anställd inom Folk tandvården	72%	79%
Anställd hos privat vårdgivare	23%	17%
Driver eget företag/verksamhet	2%	3%
Anställd inom högskola (forskning & undervisning)	0%	0%
Annat	2%	1%

A.5. Önskad typ av arbetsgivare

Vi bad också de nylegitimerade uppge hur de helst skulle vilja arbeta som tandläkare. Grupperna som föredrar en anställning inom Folk tandvården, en anställning hos en privat vårdgivare och att driva egen verksamhet är ungefär lika stora (25 %, 29 % respektive 25 %). Det är intressant att notera att totalt nästan 10 % säger sig föredra att arbeta inom forskning och undervisning, men sett till frågorna om arbetsform (avsnitt A.3 och A.4) är det i princip ingen som gör det.

I 2019 års undersökning var resultatet i stort sett detsamma. Ungefär lika stora grupper önskade då arbeta inom Folk tandvården, hos en privat arbetsgivare och som egenföretagare. Även år 2019 uppgav motsvarande ca 10 % att de önskade arbeta inom forskning och undervisning, men då liksom nu var det nästan ingen som gjorde det (se avsnitt A.3 och A.4).

Uppdelat på kvinnor och män ser vi ett mycket större intresse hos männen att driva egen verksamhet. Bland kvinnorna är istället intresset av att vara anställd hos en privat vårdgivare större. Det är också en större andel kvinnor som inte har en klar målbild av vilken typ av arbetsgivare som man helst önskar. Även i 2019 års undersökning var intresset för att driva egen verksamhet noterbart större bland männen.

Hur vill du helst arbeta som tandläkare?

	Alla (n=212)	Kvinnor (n=136)	Män (n=76)
Anställd inom Folk tandvården	25%	26%	24%
Anställd hos privat vårdgivare	29%	35%	18%
Driva eget företag	25%	14%	45%
Anställd inom högskola (forskning & undervisning)	9%	10%	8%
Annat	3%	4%	3%
Vet ej/kan ej svara	8%	12%	3%

⁸ Antal svarande: 210

A.6. Var hade du ditt första arbete som tandläkare?

Enkäten innehöll en fråga om var det första arbetet var beläget geografiskt. Totalt svarade 52 % att de hade sin första anställning i någon av storstadsregionerna, Västra Götaland, Stockholm eller Skåne. I 2019 års undersökning svarade 44 % att den första anställningen var belägen i en storstadsregion.

Första anställningens geografiska placering⁹

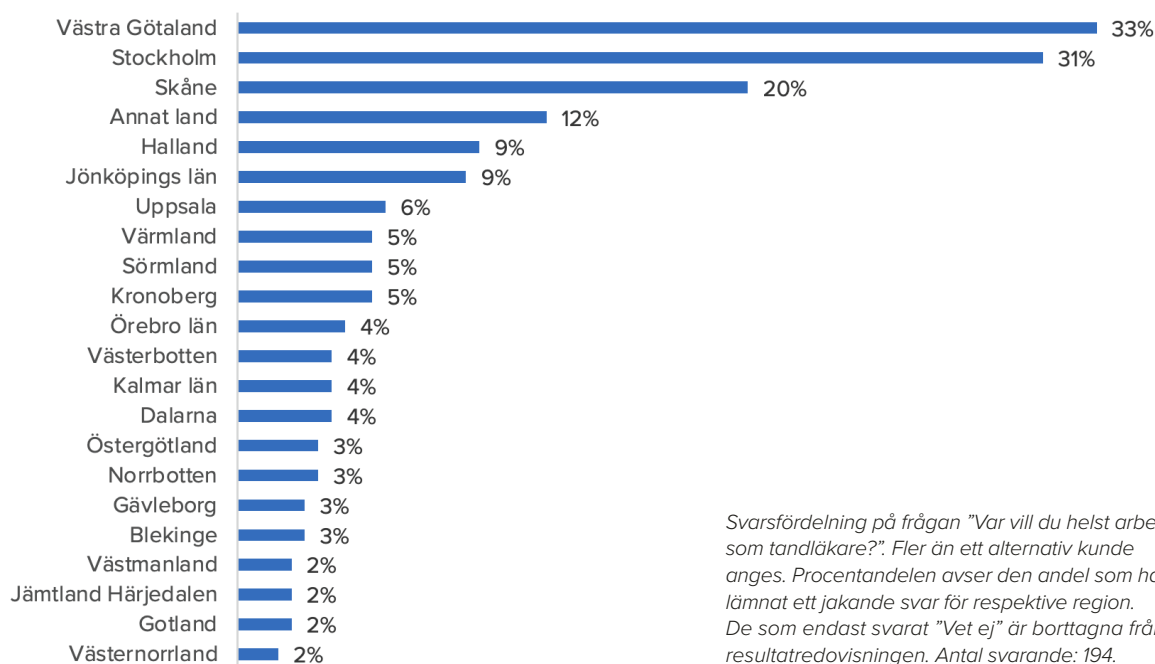
Västra Götaland	19%	Västernorrland	3%
Stockholm	18%	Halland	2%
Skåne	15%	Norrbottn	2%
Dalarna	5%	Blekinge	1%
Västerbotten	5%	Jämtland Härjedalen	1%
Jönköpings län	4%	Sörmland	1%
Värmland	4%	Uppsala	1%
Annat land	4%	Västmanland	1%
Gävleborg	3%	Kalmar län	1%
Kronoberg	3%	Gotland	0%
Örebro län	3%	Östergötland	0%

A.7. Var vill du helst arbeta som tandläkare?

Vi frågade också de nylegitimerade tandläkarna var de helst skulle vilja arbeta. Respondenterna hade möjlighet att välja flera alternativ. För enkelhetens skull väljer vi här att benämna Västra Götaland, Stockholm och Skåne som storstadsregioner. Övriga regioner kallar vi här för "glesbefolkade regioner". Detta är självfallet en förenkling, men underlättar för nedan resultatredovisning och diskussion.

Det vanligaste enskilda svaret bland respondenterna är att man vill arbeta i Västra Götaland, Stockholm eller Skåne. Det fjärde vanligaste enskilda svaret är att man vill arbeta utomlands.

Var vill du helst arbeta som tandläkare?

Svarsfördelning på frågan "Var vill du helst arbeta som tandläkare?". Fler än ett alternativ kunde anges. Procentandelen avser den andel som har lämnat ett jakande svar för respektive region. De som endast svarat "Vet ej" är borttagna från resultatredovisningen. Antal svarande: 194.

⁹ Antal svarande: 213

Även om det är vanligt att de nyblivna tandläkarna vill arbeta i en storstadsregion är det en betydande andel som vill arbeta i andra delar av landet. Av de 194 svarande har 98 respondenter angett att de kan tänka sig arbeta i en glesbefolkad region, vilket motsvarar drygt 50 % av respondenterna. Av dessa 98 respondenter är det en del som har listat både storstadsregioner och glesbefolkade regioner i sina svar, medan en del enbart har listat glesbefolkade regioner i sina svar.

Totalt är det 52 respondenter som enbart har listat glesbefolkade regioner i sina svar, vilket motsvarar 27 % av alla respondenter. Det innebär att dessa individer alltså föredrar att arbeta på en annan plats än i Västra Götaland, Stockholm eller Skåne. Dessa personer har inte heller uppgett att de önskar arbeta i ett annat land.

Jämför vi med siffrorna från 2019 års undersökning var det 52 % som hade angett att de kan tänka sig arbeta i en glesbefolkad region. Av dessa fanns det – liksom i 2022 års undersökning – en del som hade listat både storstadsregioner och glesbefolkade regioner i sina svar, medan en del enbart hade listat glesbefolkade regioner. Den andel respondenter som hade listat enbart glesbefolkade regioner i sina svar var 35 %. Både 2022 och 2019 års undersökningar visar alltså på att det tycks finnas ett intresse för att arbeta även utanför storstadsregionerna.

A.8. Hade du regelbunden och tillräcklig tillgång till handledning under din första tid som tandläkare?

Totalt uppgav 55 % av respondenterna att de hade regelbunden och tillräcklig handledning under den första tiden som tandläkare, 29 % har svarat att den regelbundna handledningen inte var tillräcklig och 16 % har svarat att de inte alls hade tillgång till regelbunden handledning. I 2019 års undersökning ansåg en större andel nylegitimerade tandläkare att de hade tillräcklig tillgång till handledning. Utan fler mätpunkter och en fördjupad statistisk analys är det emellertid svårt att dra några vidare slutsatser om skillnaden.

Tillgång till handledning under din första tid som tandläkare

	2022 ¹⁰	2019
Ja, den regelbundna tillgången till handledning var tillräcklig	55%	65%
Nej, den regelbundna tillgången till handledning var inte tillräcklig	29%	24%
Nej, jag hade ingen tillgång till regelbunden handledning	16%	12%

A.9. Uppskattningsvis, hur många timmar har du arbetat per vecka under den senaste månaden?

Enkäten innehöll en fråga om hur många timmar som de nylegitimerade tandläkarna uppskattningsvis har arbetat per vecka. Av respondenterna arbetar den största delen, 69 %, mellan 35 och 44 timmar i veckan. Totalt har 15 % angivit att de arbetar 34 timmar eller mindre per vecka, och 16 % att de arbetar 45 timmar eller mer per vecka. Jämfört med 2019 års resultat är det en större andel som arbetar mer än 45 timmar i veckan, samtidigt har andelen som arbetar 35-44 timmar per vecka minskat.

Arbetade timmar per vecka

	2022 ¹¹	2019
25 eller färre timmar	5%	6%
26 till 34 timmar	10%	10%
35 till 44 timmar	69%	75%
45 timmar eller mer	16%	8%

¹⁰ Antal svarande: 213

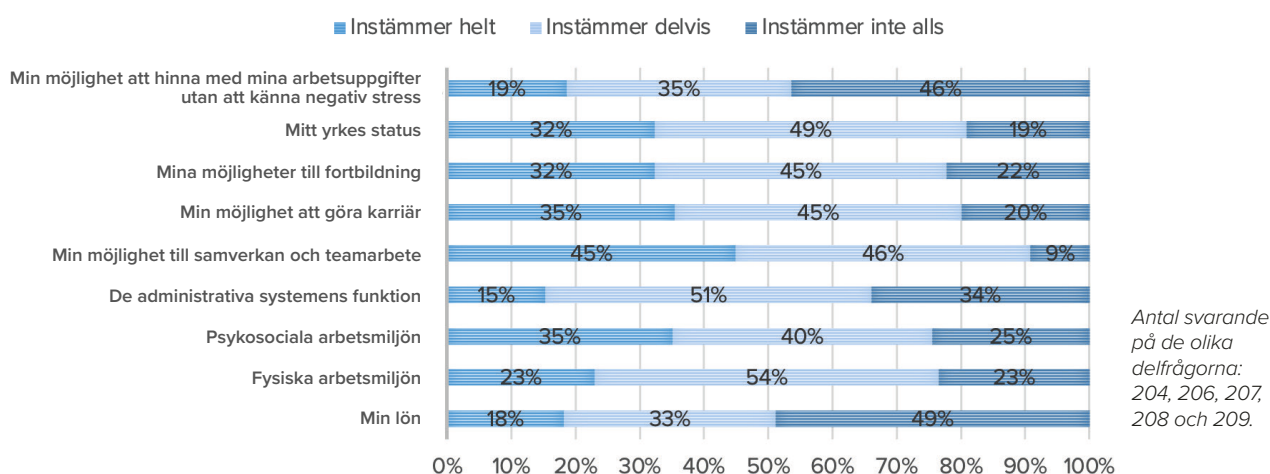
¹¹ Antal svarande: 210

A.10. Positiva faktorer i arbetet som tandläkare

För att få en bild av vad de nylegitimerade tandläkarna ser som positivt i arbetet bad vi respondenterna ange hur de värderar ett antal faktorer med koppling till arbetsmiljö och arbetsvillkor. Faktorer som möjlighet till samverkan och teamarbete, möjlighet att göra karriär och yrkets status ses som mer positiva, medan faktorer som arbetets lön och möjligheten att hinna med arbetsuppgifterna utan stress som mindre positiva.

Resultatet överensstämmer till stor del med 2019 års undersökning. Även då ansågs arbetets möjlighet till samverkan och teamarbete, möjlighet att göra karriär och yrkets status som mer positiva, medan lönen och möjligheten att hinna med arbetsuppgifterna utan stress sågs som mindre positiva. Det finns dock skillnader. Det kan noteras att respondenterna år 2019 hade en något mer positiv syn på sin lön än 2022. År 2022 tycks respondenterna vara mer nöjda med de administrativa systemens funktion än i den förra undersökningen.

Positiva faktorer i mitt nuvarande arbete

Jämförelse 2022/2019

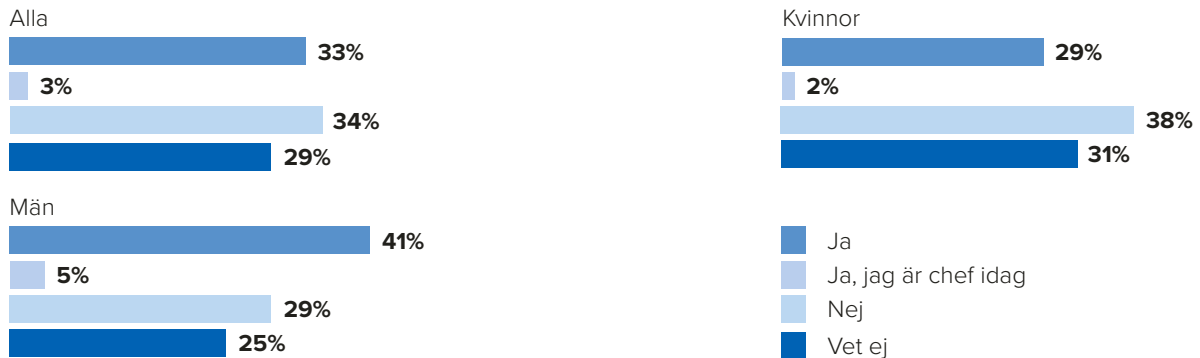
	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls
Min lön 2022	18%	33%	49%
Min lön 2019	24%	38%	38%
Fysiska arbetsmiljön 2022	23%	54%	23%
Fysiska arbetsmiljön 2019	19%	53%	28%
Psykosociala arbetsmiljön 2022	35%	40%	25%
Psykosociala arbetsmiljön 2019	32%	47%	21%
De administrativa systemens funktion 2022	15%	51%	34%
De administrativa systemens funktion 2019	10%	48%	42%
Min möjlighet till samverkan och teamarbete 2022	45%	46%	9%
Min möjlighet till samverkan och teamarbete 2019	37%	51%	12%
Min möjlighet att göra karriär 2022	35%	45%	20%
Min möjlighet att göra karriär 2019	35%	51%	15%
Min möjlighet till fortbildning 2022	32%	45%	22%
Min möjlighet till fortbildning 2019	33%	49%	18%
Mitt yrkes status 2022	32%	49%	19%
Mitt yrkes status 2019	33%	53%	14%
Min möjlighet att hinna med mina arbetsuppgifter utan att känna negativ stress 2022	19%	35%	46%
Min möjlighet att hinna med mina arbetsuppgifter utan att känna negativ stress 2019	16%	40%	44%

A.11. Vill du arbeta som chef?

Totalt sett har 33 % svarat att de vill arbeta som chef, 3 % har svarat att de redan är chef och 34 % har svarat att de inte vill vara chef. En ganska stor grupp, 29 %, har svarat att de inte vet. Skillnaden mellan män och kvinnor är relativt stor. Av männen vill 41 % bli chef, jämfört med 29 % av kvinnorna.

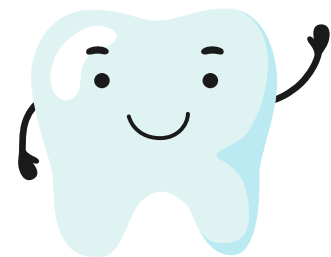
Resultatet överensstämmer till stor del med 2019 års undersökning. År 2019 svarade 29 % att de vill arbeta som chef. Även då fanns en skillnad mellan män och kvinnor, där männen i högre utsträckning än kvinnorna kunde tänka sig att arbeta som chef.

Arbetar som chef¹²

Jämförelse 2022/2019

	2022	2019
Ja	33%	29%
Ja, jag är chef idag	3%	4%
Nej	34%	35%
Vet ej	29%	32%

A.12. Tror du att du arbetar som tandläkare om tjugo år?

Totalt 64 % av respondenterna tror sig arbeta som tandläkare om 20 år, 12 % tror att de inte kommer göra det och 24 % vet inte. I 2019 års undersökning uppgav 71 % att de tror sig arbeta som tandläkare om 20 år. Ur resultaten går det dock inte att säga om detta är en nedåtgående trend. En fördjupad undersökning och fler mätpunkter skulle krävas för en sådan slutsats.

I sammanhanget kan nämnas att 92 % av samtliga personer med svensk tandläkarlegitimation arbetade inom hälso- och sjukvården år 2020.¹³ Andelen verksamma tandläkare inom hälso- och sjukvården har legat runt 90 % under de senaste 20 åren. Socialstyrelsen utfärdar legitimation för 22 av hälso- och sjukvårdens yrken. Att 92 % arbetar inom hälso- och sjukvården är en hög siffra jämfört med andra legitimationsyrken, endast röntgensjuksköterskor, läkare och barnmorskor har en högre andel verksamma inom hälso- och sjukvården.

Tror du att du arbetar som tandläkare om 20 år?

	2022 ¹⁴	2019
Ja	64%	71%
Nej	12%	10%
Vet ej	24%	19%

¹² Totalt antal svarande 212.

¹³ Socialstyrelsens statistikdatabas, gäller för sysselsatta med svensk tandläkarlegitimation upp till och med 64 års ålder.

¹⁴ Antal svarande 211.

Sammanfattande kommentar arbetslivet

Det är lätt att få arbete som nylegitimerad tandläkare. Inom loppet av två månader hade drygt 90 % av respondenterna fått arbete och inom loppet av fem månader hade så gott som alla fått arbete. Det är vanligast att man har sin första anställning som tandläkare inom Folktandvården. Ett par år in i arbetslivet ökar andelen som arbetar hos en privat vårdgivare.

De nylegitimerade tandläkarna får oftast arbete i någon av storstadsregionerna – det är också där som de flesta vill arbeta. Det finns dock en stor grupp som kan tänka sig arbeta utanför en storstadsregion. Totalt har drygt 50 % av respondenterna uppgett att de är intresserade av att arbeta utanför storstadsregionerna, dvs i någon av de mer glesbefolkade regionerna.

En återkommande fråga gällande den första tiden i arbetet är behovet av handledning för de nylegitimerade. Ibland höjs röster om att de nylegitimerade inte har samma kunskapsnivå som tidigare generationer nylegitimerade tandläkare. Samtidigt påpekas ofta att det inte kan förväntas av en nylegitimerad tandläkare att man utan handledning ska kunna utföra tandläkaryrket. Våra siffror ger inget svar på frågan om de nylegitimerades kunskapsnivå. Det vi däremot kan konstatera är att långt ifrån alla nylegitimerade i vår undersökning tycker att handledningen har varit tillräcklig. Endast drygt hälften av respondenterna har svarat att handledningen varit regelbunden och tillräcklig.

Vi ser en viss skillnad mellan män och kvinnor när det gäller frågorna om arbetslivet. Det är betydligt vanligare bland männen att man vill driva egen verksamhet än bland kvinnorna. Av respondenterna har 45 % av männen svarat att de vill driva eget, jämfört med 14 % av kvinnorna. Bland kvinnorna är det istället vanligare att man vill vara anställd tandläkare. Det är också vanligare bland männen att vilja arbeta som chef. Totalt (både män och kvinnor) har drygt en tredjedel uppgett att de vill arbeta som chef eller att man redan är chef. Resultatet är i linje med 2019 års undersökning.

En majoritet, 64 % av respondenterna, tror sig arbeta som tandläkare om 20 år, 12 % tror att de inte kommer göra det och 24 % har svarat att de inte vet hur deras framtida yrkesval kommer att se ut. Här ser vi en skillnad gentemot 2019 års resultat, då 71 % trodde att de skulle stanna kvar i yrket. Utan fler mätpunkter och en fördjupad statistisk analys går det inte att vidare tolka skillnaden mellan 2019 och 2022 års siffror. I sammanhanget kan nämnas att 92 % av samtliga sysselsatta med svensk tandläkarlegitimation arbetade inom hälso- och sjukvården år 2020, vilket är en hög siffra jämfört med flertalet andra legitimationsyrken inom vården.

Sammanfattande kommentarer

Sveriges Tandläkarförbund genomförde under hösten 2022 en enkätundersökning som riktade sig till tandläkare som legitimerats under åren 2019–2021. Ett utskick gjordes till 1162 personer. Totalt inkom 241 svar, vilket ger en svarsfrekvens på 21 %. Resultaten kan inte rakt av överföras på den totala gruppen nylegitimerade tandläkare, utan får i första hand stå för de individer som har besvarat enkäten. För att kunna säga något om hela gruppen nylegitimerade tandläkare behöver ytterligare statistisk analys göras. Undersökningen har genomförts vart tredje år sedan 2001.

I Sverige omfattar utbildningen till tandläkare tio terminers heltidsstudier (300 högskolepoäng) och ges i Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö. Varje år examineras drygt 250 tandläkare från tandläkarutbildningen och drygt 400 tandläkare erhåller svensk tandläkarlegitimation. Det innebär att ca 150 av de nylegitimerade tandläkarna har genomgått sin grundutbildning på ett utländskt lärosäte.

På det stora hela tycks respondenterna vara nöjda med grundutbildningen. Sammantaget ansåg 90 % att utbildningen helt eller delvis motsvarade förväntningarna och 94 % instämde med att utbildningen helt eller delvis gett goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare.

Liksom i 2019 års undersökning har respondenterna skattat färdighetsträningen inom profylax, diagnostik och sjukdomsbehandling högt. Respondenterna har även skattat utbildningens grundläggande teoretiska del, den grundläggande medicinska delen och yrkesetik högt. De områden som respondenterna skattade lägre var teamtandvård, tillämpning av tandvårdsstödet,

praktikeradministration och ledarskap – även detta är i linje med 2019 års undersökning. Utifrån våra siffror tycks det alltså som att det finns potential till utveckling av grundutbildningen inom dessa områden.

När det gäller forskarutbildning och specialisttjänstgöring tycks det finnas potential till att locka fler nylegitimerade tandläkare att välja dessa karriärvägar. I ljuset av att de odontologiska lärosätena står inför stora personalutmaningar, då en betydande andel av de disputerade lärarna på grundutbildningen förväntas gå i pension de närmsta åren, är det glädjande att nästan 2 av 10 svarande säger sig planera att påbörja en forskarutbildning. Det är också relativt många som inte säger tvärt nej till en karriär inom forskning – 3 av 10 säger att de inte vet om de vill påbörja en forskarutbildning.

Tandläkarförbundets åsikt är också att personalproblemen vid lärosätena kan avhjälpas genom satsningar på odontologisk forskning. I dag avsätts en relativt liten andel forskningsmedel till det odontologiska området. Med satsningar på odontologisk forskning kan lärosätena anställa fler forskare och därmed personer som kan undervisa på landets tandläkarutbildningar.

Vidare är det glädjande att 40 % av respondenterna planerar att påbörja en specialiserings-tjänstgöring. Det var intressant att notera att en stor majoritet av respondenterna vill vänta några år innan de påbörjar en specialiseringstjänstgöring. Utifrån våra beräkningar planerar ca två tredjedelar av respondenterna att specialisera sig fem år efter legitimation eller senare.

När det gäller fortbildning är det intressant att notera att 67 % av respondenterna har angivit att de efter avslutad grundutbildning har genomgått eller genomgår kurs. Det är lägre än 2019 års undersökning då motsvarande siffra var 75 %. En möjlig förklaring till nedgången är att man inte haft samma möjlighet till fortbildning under covid-19-pandemin.

Det är lätt att få arbete som nylegitimerad tandläkare. Inom loppet av två månader hade drygt 90 % av respondenterna fått arbete och inom loppet av fem månader hade så gott som alla fått arbete. Det är vanligast att man har sin första

anställning som tandläkare inom Folk tandvården. Ett par år in i arbetslivet ökar andelen som arbetar hos en privat vårdgivare. De nylegitimerade tandläkarna får oftast arbete i någon av storstadsregionerna.

Enkätresultaten visar också att det finns en stor grupp tandläkare som kan tänka sig att arbeta utanför storstäderna. I medicinska rapporter det flitigt om bristen på tandläkare i många av de mer glesbefolkade regionerna och i små och mellanstora orter. Ibland framförs då en bild av att det inte finns ett intresse bland tandläkarna att arbeta på dessa orter. Vi vill hävda att den bilden inte stämmer. Vi tror att det finns många tandläkare som vill arbeta utanför storstäderna, vilket siffrorna från föreliggande undersökning tycks indikera. Totalt har drygt 50 % av respondenterna uppgett att de är intresserade av att arbeta utanför storstadsregionerna. I 2019 års undersökning var motsvarande siffra också drygt 50 %. Vi ser detta som ett viktigt resultat att ha med i den fortsatta debatten om god tandläkartillgång i hela landet.

Vi ser en viss skillnad mellan män och kvinnor i enkätresultaten. Det är betydligt vanligare bland männen att man vill driva egen verksamhet än bland kvinnorna. Bland kvinnorna är det istället vanligare att man vill vara anställd tandläkare. Det är också vanligare bland männen att vilja arbeta som chef. Det är också en något större andel män som säger sig vilja forska och utbilda sig till specialist. Resultaten är i linje med 2019 års undersökning.

De nyutbildade tandläkarnas åsikter är en viktig källa till information om tandläkarutbildningens kvalitet. Resultatet av undersökningen används som underlag i förbundets utbildningspolitiska arbete gällande såväl grundutbildning som forskning. Resultaten ger också viktiga inspel i förbundets arbete med tandläkarnas specialisttjänstgöring och fortbildning, som är viktiga delar i att säkra kvaliteten i svensk tandvård. Resultatet bidrar också till förbundets strävan om att det ska finnas tillgång till tandläkare över hela landet.

” Det är lätt att få arbete som nylegitimerad tandläkare

Bilaga: Enkätfrågor

Grundutbildning

G.0 Vid vilket lärosäte tog du din tandläkarexamen?

- Umeå universitet
- Karolinska Institutet
- Göteborgs universitet
- Malmö universitet
- Lärosäte utomlands
- Vet ej-kan ej svara

G.1 Jag anser att grundutbildningen innehöll tillräckligt med färdighetsträning inom området: Diagnostik/Profylax/Sjukdomsbehandling/Reparativa åtgärder/Rehabiliterande åtgärder/Ledarskap

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

G.2 Jag anser att grundutbildningen gav mig tillräckligt med kunskap inom kliniska områden (exempelvis endodonti, oralkirurgi, pedodonti, kariologi och parodontologi)

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

G.3 Jag anser att jag i min utbildning hade tillräcklig tillgång till: Lärarresurser i de kliniska delarna/Lärarresurser i de teoretiska delarna/Ändamålsenliga lokaler/Ändamålsenligt material

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

G.4. Jag anser att följande delar av grundutbildningen har varit till hjälp i mitt arbete som tandläkare: Den grundläggande medicinska delen/Den grundläggande teoretiska delen inom odontologi/Den grundläggande praktiska delen inom odontologi/Den beteendevetenskapliga delen/Praktikeradministration/Ledarskap/Teamtandvård/Tillämpning av tandvårdsstödet/Yrkesetik

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

G.5. Sammantaget anser jag att grundutbildningen har gett mig goda förutsättningar att arbeta självständigt som tandläkare

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

G.6. Sammantaget anser jag att grundutbildningen motsvarade mina förväntningar

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

Forskning, specialiseringstjänstgöring och fortbildning

FS.1a. Har du genomgått eller genomgår du forskarutbildning inom odontologi?

- Ja
- Nej
- Vet ej-Kan ej svara

FS.1b. Planerar du att påbörja en forskarutbildning inom odontologi?

- Ja
- Nej
- Vet ej

FS.2a. Har du påbörjat en specialisttjänstgöring?

- Ja
- Nej
- Vet ej-Kan ej svara

FS.2b. Planerar du att påbörja en specialisttjänstgöring?

- Ja
- Nej
- Vet ej

FS.2c. Inom vilket område planerar du att påbörja en specialisttjänstgöring?

(Flera val är möjliga)

- Bettfysiologi
- Endodonti
- Käkkirurgi
- Odontologisk radiologi
- Oral protetik
- Orofacial medicin
- Ortodonti
- Parodontologi
- Pedodonti
- Vet ej

FS.2d. När planerar du att påbörja en specialisttjänstgöring?

Inom det kommande året

- Om 1-2 år
- Om 3-5 år
- Om 5-10 år
- Om längre tid än 10 år
- Vet ej

FS.3a. Har du efter avslutad grundutbildning genomgått eller genomgår du någon kurs eller efterutbildning inom odontologi?

- Ja
- Nej
- Vet ej

FS.3b. Hos vem eller vilka har du genomgått eller genomgår du någon kurs eller utbildning? (Flera val är möjliga)

- Sveriges Tandläkarförbund
- Min arbetsgivare
- Företag i dentalbranschen
- Den odontologiska riksstämman
- Annan kursgivare
- Vet ej

Arbetslivet

A.1. Varför valde du att bli tandläkare?

(Flera val är möjliga)

- Någon närstående (exempelvis förälder, syskon, släkting) arbetar som tandläkare och inspirerade mig
- Yrkets status och lön
- Yrkets koppling till hälsa och välfärd
- Yrket ger mig möjlighet att driva eget företag
- Yrket ger mig möjlighet att bli chef
- Andra orsaker
- Vet ej

A.2. Hur lång tid tog det efter att du fått din legitimation innan du fick ett arbete som tandläkare?

- Direkt eller inom mindre än 1 månad
- Inom 1-2 månader
- Inom 3-5 månader
- Inom 6 månader eller mer
- Jag har ännu inte fått jobb som tandläkare
- Jag har inte sökt något jobb som tandläkare
- Vet ej

A.3. Beskriv var du hade din första anställning/ditt första arbete som tandläkare.

- Anställd inom Folktandvården
- Anställd hos privat vårdgivare
- Jag drev min egen verksamhet
- Anställd inom högskolan (forskning och undervisning)
- Annat
- Vet ej/kan ej svara

A.4a. Vilken är för närvarande din huvudsakliga sysselsättning?

- Jag arbetar som tandläkare
- Jag arbetar som tandläkare, men är just nu inte i tjänst p.g.a. exempelvis tjänstledighet, föräldraledighet eller sjukdom
- Jag arbetar inte som tandläkare
- Jag är arbetslös
- Jag studerar till annat yrke
- Vet ej-kan ej svara

A.4b. Beskriv var du för närvarande har din huvudsakliga anställning/arbete som tandläkare.

- Anställd inom Folktandvården
- Anställd hos privat vårdgivare
- Driver eget företag-verksamhet
- Anställd inom högskolan (forskning och undervisning)
- Annat
- Vet ej-kan ej svara

A.5. Hur vill du helst arbeta som tandläkare?

- Anställd inom folktandvården
- Anställd hos privat vårdgivare
- Driva eget företag
- Anställd inom högskolan (forskning och undervisning)
- Annat
- Vet ej-kan ej svara

A.6. *I vilken region hade du ditt första arbete som tandläkare?*

- Blekinge
- Dalarna
- Gotland
- Gävleborg
- Halland
- Jämtland Härjedalen
- Jönköpings län
- Kalmar län
- Kronoberg
- Norrbotten
- Skåne
- Stockholm
- Sörmland
- Uppsala
- Värmland
- Västerbotten
- Västernorrland
- Västmanland
- Västra Götaland
- Örebro län
- Östergötland
- Annat land
- Vet ej-kan ej svara

A.7. *Var vill du helst arbeta som tandläkare? (Flera val är möjliga)*

- Blekinge
- Dalarna
- Gotland
- Gävleborg
- Halland
- Jämtland Härjedalen
- Jönköpings län
- Kalmar län
- Kronoberg
- Norrbotten
- Skåne
- Stockholm
- Sörmland
- Uppsala
- Värmland
- Västerbotten
- Västernorrland
- Västmanland
- Västra Götaland
- Örebro län
- Östergötland
- Annat land
- Vet ej-kan ej svara

A.8. *Hade du regelbunden och tillräcklig tillgång till handledning under din första tid som tandläkare?*

- Ja, den regelbundna tillgången till handledning var tillräcklig
- Nej, den regelbundna tillgången till handledning var inte tillräcklig
- Nej, jag hade ingen tillgång till regelbunden handledning
- Vet ej

A.9. *Uppskattningsvis, hur många timmar har du arbetat per vecka under den senaste månaden?*

- 25 eller färre timmar
- 26 till 34 timmar
- 35 till 44 timmar
- 45 timmar eller mer
- Vet ej

A.10. *Jag anser följande faktorer som positiva i mitt nuvarande arbete som tandläkare: Min lön/Den fysiska arbetsmiljön/Den psykosociala arbetsmiljön/De administrativa systemens funktion/Min möjlighet till samverkan och teamarbete/Min möjlighet att göra karriär/Mina möjligheter till fortbildning/Mitt yrkes status/Min möjlighet att hinna med mina arbetsuppgifter utan att känna negativ stress*

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

A.11. *Vill du arbeta som chef?*

- Ja
- Ja, jag är chef idag
- Nej
- Vet ej

A.12. *Tror du att du arbetar som tandläkare om 20 år?*

- Ja
- Nej
- Vet ej

Sveriges tänder behöver Sveriges Tandläkarförbund

Tandläkarförbundet driver professionens frågor ur alla tandläkares perspektiv. Alltid med patienten och patientsäkerheten i fokus.

Box 1217, 111 82 Stockholm • Österlånggatan 43 •
Telefon 08-666 15 00 • kansli@tandlakarforbundet.se
www.tandlakarforbundet.se

